

JAN ŻAK (Poznań)

ZARYS DZIEJÓW KOŁA NAUKOWEGO STUDENTÓW ARCHEOLOGII UNIwersytetu IMIENIA ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU (1926 - 1976)

W końcu 1976 r. minęło 50 lat od powstania Koła Naukowego Studentów Archeologii UAM. W tych półwiecznych jego dziejach wyróżnić można dwa zasadnicze okresy a w każdym z nich po trzy fazy.

Okres I — to czasy działalności Koła w ramach II Rzeczypospolitej w układzie ustroju burżuazyjnego wraz z typowymi dlań sprzecznościami ekonomiczno-społecznymi, w sytuacji trudnej dla szkół akademickich, zwłaszcza po przewrocie majowym (1926 r.), w warunkach elitarności studiów i mecenatu osób i instytucji prywatnych. W odniesieniu do dziejów Koła wyróżnić można w tym okresie trzy fazy.

Faza pierwsza — to czasy działalności Akademickiego Koła Polskiego Towarzystwa Prehistorycznego. Zawiązało się ono 4 grudnia 1926 r.¹ pod kuratelą prof. dr. hab. Józefa Kostrzewskiego, prezesa tegoż Towarzystwa i dyr. Instytutu Prehistorycznego UP² a pod prezesurą Tadeusza Bolesta-Wagi³ (4 XII 1926 - 20 III 1927 r.). Po nim funkcję prezesa Koła pełnili kolejno K. Jazdzewski (20 III 1927 - 8 XI 1930 r.), Z. A. Rajewski (8 XI 1930⁴ - 14 XII 1931 r.)⁵, T. Wieczorowski (14 XII 1931 - 12 XI 1932 r.)⁶. Od 27 I 1931 r. w ramach Koła działały dwie sekcje: prehistoryczna i archeologii klasycznej⁷, przy czym każdorazowy prezes tej drugiej był zawsze wiceprezesem Koła. Koło partycypowało we wszystkich ogólnopolskich zjazdach studentów prehistorii. W dniu swego powstania Koło wytyczyło sobie jasno następujący cel: badanie najdawniejszych dziejów społeczeństw zamieszkujących ziemię polskie a zarazem popularyzowanie wyników tych badań. Szczytny ten cel — poznawczy i informujący — Koło realizowało konsekwentnie, bądź samo inicjując

¹ W. Hensel, J. Żurek, *Od redakcji*, w: *Przyczynki do pradziejów Polski Zachodniej*, Poznań 1937, s. VI; ZOW, III, 1928, s. 12, V, 1930, s. 35.

² A. Czubiński, *Dzieje Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1918 - 1939*, w: *Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919 - 1969*, Poznań 1972, s. 95.

³ Informacja prof. dra hab. Konrada Jazdzewskiego.

⁴ Według ZOW, VII, 1932, s. 21 — błędna data 18 X 1930 r.; poprawnie: ZOW, V, 1930, s. 103.

⁵ ZOW, III, 1928, s. 67 - 68, V, 1930, s. 13 - 14, 102 - 103, VII, 1932, s. 21 - 22.

⁶ ZOW, VII, 1932, s. 22; VIII, 1933, s. 41.

⁷ ZOW, VI, 1931, s. 30.

określone przedsięwzięcia badawcze w terenie i wykłady popularnonaukowe, bądź biorąc czynny udział niemal we wszystkich pracach badawczych i popularyzatorskich ówczesnych instytucji poznańskiego ośrodka prahistorycznego: Instytutu Prehistorycznego UP i Działu Przedhistorycznego Muzeum Wielkopolskiego, bądź wreszcie samokształcąc się (wykłady, kursy). Do najważniejszych osiągnięć badawczych Akademickiego Koła Polskiego Towarzystwa Prehistorycznego należało przeprowadzenie prac wykopaliskowych na stanowiskach kultury pucharów lejkowatych w Luboniu oraz w Wiórku pod Poznaniem, na stanowisku kultury rzucewskiej w Rzucewie pod Gdańskiem, rozkopanie jednego z kurhanów unietyckich w Łękach Małych pod Kościanem, badanie cmentarzysk ludności kultury łużyckiej we Wronkach oraz w Dubinku koło Rawicza, nie licząc pomniejszych badań terenowych, zwłaszcza powierzchniowych w różnych regionach Wielkopolski, a też na Śląsku oraz w dorzeczu górnej Warty⁸. Większa część uzyskanych materiałów została opublikowana, wchodząc m.in. do monografii i artykułów, zamieszczonych w „Z otchłani wieków” lub „Przeglądzie Archeologicznym”.

Wraz z wejściem w życie nowej ustawy o szkolnictwie akademickim z dniem 15 III 1933 r.⁹ Akademickie Koło Polskiego Towarzystwa Prehistorycznego przekształca się w kwietniu i maju¹⁰ 1933 r. w Kolo Prehistoryków Studentek i Studentów UP¹¹. Kuratorem jego został prof. dr J. Kostrzewski a prezesem Janusz Knowski¹², po nim Wojciech Kóćka¹³, od 29 IV 1936 - 1937 r. W. Hensel¹⁴, a w 1938/39 r. do wybuchu wojny Kazimierz Łukasiewicz¹⁵. W 1937 r. Kolo nawiązało ścisłą współpracę z Kołem Historyków Uniwersytetu Poznańskiego przez osobę W. Hensla, wiceprezesa Koła Historyków. Jest to druga faza działalności naukowej Koła. Początkowo Kolo prowadziło działalność referatową z badań powierzchniowych, później w zasadzie, jeśli pominąć badania na grodzisku kultury łużyckiej w Bytyniu pod Szamotułami i dorywcze zwiady terenowe, działalność ta skoncentrowała się wokół wykopalisk w Biskupinie pod Żninem¹⁶. Równoległe Kolo okrzepło organizacyjnie. W dniach od 3 do 5 września 1936 r. odbył się w Biskupinie ogólnopolski zjazd koleżeński studentów prehistorii, zorganizowany przez Kolo pod prezesurą W. Hensla

⁸ Por. przypis 5; ZOW, IX, 1934, s. 14.

⁹ Por. A. Czubiński, op. cit., s. 182.

¹⁰ W każdym razie przed 25 V 1933 r., kiedy to prezes J. Knowski reprezentował już Kolo Prehistoryków Studentów UP na zjeździe we Lwowie w dniach 25 - 29 V 1933 r. (ZOW, IX, 1934, s. 98).

¹¹ Por. W. Hensel, J. Żurek, op. cit., s. VI.

¹² Por. przypis 10.

¹³ Reprezentował on Kolo Prehistoryków Studentów UP na zjeździe w Wilnie w dniach 20 - 23 V 1934 r. (ZOW, X, 1935, s. 47).

¹⁴ ZOW, XI, 1936, s. 135; por. przypis 10; reprezentował on Kolo Prehistoryków Studentów UP na zjeździe w Sasiadce w dniach 27 - 29 XII 1937 r. (ZOW, XII, 1937, s. 161).

¹⁵ Według informacji prof. dra hab. W. Hensla.

¹⁶ ZOW, XI, 1936, s. 135.

z okazji 10-lecia założenia Koła. Merytorycznie zjazd poświęcony został głównie problematyce biskupińskiej. W pewnym sensie, dzięki referatowi W. Hensla, stanowił jednak również podsumowanie dotychczasowego dorobku naukowego Koła¹⁷. Dla uczczenia rocznicy Koła wydano również na drodze subskrypcji — dzięki staraniom W. Hensla i J. Żurka — pamiętnik 10-lecia Koła Prehistoryków Studentów Uniwersytetu Poznańskiego pt. *Przyczynki do pradziejów Polski Zachodniej*¹⁸ z 15 artykułami, w tym z 7 artykułami studentów, które po dziś dzień nie straciły na swej wartości naukowej. Jednocześnie na tym zjeździe wysunięto (W. Hensel) cenną propozycję reaktywowania zjazdów międzyśrodkowych studentów prehistorii. Memoriał w tej sprawie przekazał w Ministerstwie Oświaty i Wyznań Religijnych W. Hensel. W wyniku tej interwencji, po czteroletniej przerwie odbył się w 1937 r. VI Zjazd Młodych Prehistoryków w Sasiadce, woj. zamojskie.

Wojna i okupacja Poznania z dniem 10 IX 1939 r. przerwała wszelką działalność naukową Koła, podobnie jak i całego poznańskiego środowiska naukowego. Członkowie Koła ulegli rozproszeniu. Stąd fazę tę, którą zwiemy umownie trzecią, określić można by jako fazę diasporę.

Okres II — to czasy działalności Koła w PRL, czasy budownictwa ustroju socjalistycznego z wszystkimi konsekwencjami tego budownictwa w głównym swym nurcie zasadniczo pozytywnymi i postępowymi, marginalnie niekiedy negatywnymi, to kształtowanie się wysoce korzystnych warunków dla rozwoju nauki jako podstawowego elementu sił wytwórczych i środka przeobrażeń mentalności drobnomieszczańskiej i w związku z tym bujny rozwój szkolnictwa wyższego różnego typu, to czasy egalitarności studiów i mecenatu społecznego, to jednocześnie w nauce, zwłaszcza humanistyce, ostre metodologiczne starcie się dwóch kierunków: postpozytywizmu w różnych odcieniach z marksizmem w wydaniu dogmatycznym (stalinizm) i dialektycznym (leninizm) oraz ich eklektyzmy, w wyniku czego zwycięsko po 1956 r. wyszedł leninizm z zasadą twórczości narodowej i w formie, i w treści przy postawie internacjonalistycznej.

W odniesieniu do naszego Koła wyróżnić można w tym okresie trzy fazy jego dziejów. Faza pierwsza (a w kolejności czwarta) — to faza restytucji Koła i wybitnej jego działalności naukowej. Wraz z wyzwoleniem Poznania 23 II 1945 r. oraz otwarciem Uniwersytetu Poznańskiego w dniu 27 II 1945 r. zaistniały warunki reaktywowania działalności Koła przy odbudowującym się pod kierunkiem prof. J. Kostrzewskiego Instytucie Prehistorycznym UP. Restytuowano je dokładnie 19 lat od powstania Koła, dzięki inwencji Włodzimierza Szafrąńskiego 4 XII 1945 r. pod kuratelą prof. J. Kostrzewskiego i pod dawną nazwą: Koło Prehistoryków Studentek i Studentów UP¹⁹, za-

¹⁷ Jak wyżej, niestety tekst referatu nie jest znany.

¹⁸ Por. przypis 15.

¹⁹ ZOW, XIV, 1945, s. 27; ZOW, XVI, 1947, s. 55 - 56. Uzupełniająco: Rada Wydziału Humanistycznego na kuratora Koła wyznaczyła jednak już wcześniej prof. J. Kos-

twierdzoną przez Senat Akademicki w dniu 20 II 1947 r.²⁰ Kolejnymi prezesami Koła byli: wspomniany już W. Szafrąński (4 XII 1945 - 1 III 1947 r.), Leon Jan Łuka (1 III 1947 - 13 XI 1947 r.)²¹, Stanisław Jasnosz (13 XI 1947²² - - 17 I 1949 - 15 XI 1949 r.)²³ oraz Jan Żak (15 XI 1949 - 1 X 1950)²⁴. Z dniem 30 VII 1948 r. Koło zgłosiło swój akces do Komitetu Koordynacyjnego Kół Naukowych Wydziału Humanistycznego²⁵ (od 1950 r. Filozoficzno-Historycznego), który powołał Stowarzyszenie Kół Naukowych Wydziału Humanistycznego, podlegające ZSP. Koło weszło w jego skład 19 II 1950 r. Wówczas jednak nie spodziewano się, że będzie to kres jego autonomii. Stowarzyszenie Kół Naukowych (SKN), na podstawie wytycznych Ministerstwa Oświaty postawiło przed kołami naukowymi nowe zadania, mianowicie w celu uzyskania optymalnych wyników dydaktyki, położyło nacisk na samokształcenie w sensie przygotowywania do egzaminów. Jest oczywiste, że nie zaspokajało to ambicji naukowych członków naszego Koła. Dążąc jednak do zachowania bytu Koła akceptowano narzucony postulat SKN i w dniu 8 V 1950 r. powołano (na polecenie Dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego) przy IV Zespole Samokształceniowym Wydziału — sekcję prehistorii: na jej kierownika wyznaczając aktualnego prezesa. W wyniku dalszych reorganizacji, a nie pozostało to bez związku z instrukcją Rady Naczelnej ZSP, z 5 V 1950 r.²⁶, przymusową emeryturą prof. J. Kostrzewskiego (31 X 1950 r.) i organizowaniem od 25 XI 1950 r. przez prof. dr. W. Hensla Studium Historii Kultury Materialnej, realizowanym przez Zespół Katedr Historii Kultury Materialnej (Katedry i Zakłady: Archeologii Polski, Archeologii Śródziemnomorskiej oraz Etnografii), 1 X 1950 r. Koło Prehistoryków Studentek i Studentów UP uległo likwidacji²⁷. W omawianej czwartej fazie Koło Studentek i Studentów Prehistoryków UP, nawiązując do imponującego dorobku swego poprzednika z czasów międzywojennych rozwinęło, pomijając aktywność popularyzatorską, działalność naukowo-badawczą w dwóch aspektach: pracy terenowej i gabinetowej. W pierwszym przypadku — to gremialny udział w licznych pracach wykopaliskowych Instytutu Prehistorycznego i związanego z nim Instytutu Badań Starożytności Słowiańskich i Muzeum Prehistorycznego w Poznaniu oraz placówek Kierownictwa Badań nad Początkami Państwa Polskiego (Poznań,

trzewskiego — w dniu 12 VI 1945 r. (Akta Archiwum UAM, nr 354/130-FX-22); fakt istnienia Koła Senat Akademicki UP przyjął 24 I 1946 r. (Akta Arch. UAM, nr 270).

²⁰ Kronika Uniwersytetu Poznańskiego za lata akademickie 1945 - 1954/55, Poznań 1958, s. 24, 837; por. też Akta Arch. UAM, nr 270 (błędne daty: 22 lub 24 luty 1947 — por. Akta Arch. UAM, nr 354/130-Fx-31).

²¹ ZOW, XVII, 1948, s. 29 - 30.

²² ZOW, XVII, 1948, s. 30.

²³ ZOW, XVIII, 1949, s. 132 - 135.

²⁴ Akta Arch. UAM, nr 270.

²⁵ Akta Arch. UAM, nr 354/130-FX-31.

²⁶ Por. Kronika... za lata akademickie 1954/55, Poznań 1958, s. 828.

²⁷ Likwidacja ta przeciągnęła się jednak do 7 X 1950 r.

Gnieszno, Trzemeszno, Ostrów Lednicki, Giecz, Strzelno), a też i pozapoznańskich instytucji (Błonie, Nowa Huta) oraz w badaniach powierzchniowych w rejonie Kórnik, Skoków, a przede wszystkim w wielkiej ekspedycji zwiadowczej na Ziemi Lubuskiej. W drugim przypadku — to publikacje kilkudziesięciu rozpraw i artykułów oraz recenzji na łamach „Przeglądu Archeologicznego”, „Z Otchłani Wieków”, „Wiadomości Archeologicznych”, „Sprawozdań PMA” oraz w specjalistycznym piśmie międzynarodowym „Slavia Antiqua”. Szczególnym osiągnięciem było wydanie książki pamiątkowej z okazji 20-lecia istnienia Koła Prehistoryków Studentek i Studentów Uniwersytetu Poznańskiego pt. *Materiały do pradziejów Polski*²⁸, zawierającej 15 artykułów, w tym 11 prac studentów II - III roku prehistorii na wysokim poziomie naukowym, ze wstępem inicjatorów książki Leona Jana Łuki oraz Stanisława Jasnosza. Patrząc z perspektywy czasu, takim dorobkiem naukowo-badawczym jak nasze Koło w tym okresie nie może poszczycić się żadne naukowe koło uniwersyteckie studentów-prehistoryków w Polsce.

Jak już wspomniano, Koło to uległo likwidacji 1 X 1950 r. Następną, piątą fazą dziejów Koła — to czasy Koła Historyków Kultury Materialnej (archeologów — prehistoryków, archeologów śródziemnomorskich i etnografów), działającego przy Zespole Katedr Historii Kultury Materialnej. Koło to powstało pod kuratelą prof. Witolda Hensla, organizatora Zespołu Katedr 15 (?) IV 1951 r., a jego pierwszym przewodniczącym (kierownikiem) został Lech Leciejewicz. Zorganizowano je na podstawie wytycznych: Zarządu Głównego ZMP z dnia 3 I 1951 r., Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 II 1951 r. i Rady Naczelnej ZSP z dnia 6 III 1951 r.²⁹ W latach 1951/1952 Koło prowadziło ożywioną działalność, głównie referatową. Powołano też przy nim Kółko Przedmiotowe o charakterze wyłącznie samokształceniowym (nauka do egzaminów)³⁰. W dalszych latach³¹ działalność Koła stopniowo słabła, jak się wydaje z kilku przyczyn: z faktu ograniczenia jego działalności tylko do samokształcenia i związania jej (według ogólnych dyrektyw³²) z dydaktyką Zespołu Katedr, dalej wprowadzeniem do programu nauczania atrakcyjnej instytucji ogólnopolskich obozów szkoleniowych³³, wreszcie zainteresowania się aktywnej młodzieży studenckiej problematyką społeczno-polityczną w ramach ZMP. Stąd też już od roku akademickiego 1953/54 Koło istniało raczej formalnie, a w roku 1956/57 przestało przejawiać jakąkolwiek działalność — po prostu zlikwidowało się samo.

²⁸ Poznań 1949 (jako odbitka t. VIII *Przeglądu Archeologicznego*).

²⁹ *Kronika ... za lata akademickie 1954/55*, Poznań 1958, s. 842 - 843.

³⁰ T. Malinowski, *Działalność Koła Naukowego Studentów Historii Kultury Materialnej w roku akademickim 1951/52*, ZOW, XXI, 1952, s. 1717.

³¹ Brak danych archiwalnych utrudnia pełniejsze przedstawienie tej fazy dziejów Koła.

³² Por. przypis 29.

³³ Por. Z. A. Rajewski, *Archeologiczny obóz szkoleniowy w Biskupinie*, ZOW, XXI, 1952, s. 141 - 146, s. 172 - 173; ponadto obóz etnograficzny.

Po tym czasie nastąpiła 1 III 1958 r.³⁴ nowa, już szósta faza w dziejach Koła, trwająca po dziś dzień. Z inicjatywy ówczesnych studentów I roku pod kuratelą doc. dr. W. Kóćki, wówczas pracownika, a od 1 X 1960 r. kierownika Katedry Archeologii Polski (później Archeologii Polski i Powszechniej), ukonstytuowało się Koło Naukowe Archeologów UAM, które 4 II 1971 r. zmieniło, adekwatnie do wcześniejszej zmiany nazwy Katedry, swą nazwę na Koło Studentów Archeologii Pradziejowej i Wczesnośredniowiecznej — jako jedno z Kół Naukowych podlegających organizacyjnie, lecz autonomiczne w sprawach merytorycznych, Zrzeszeniu Studentów Polskich; dalsza zmiana nazwy nastąpiła (znowu adekwatnie do wcześniejszej zmiany nazwy Katedry i ZSP) 4 XI 1975 r., mianowicie na Koło Naukowe Studentów Archeologii UAM, funkcjonujące w ramach Socjalistycznego Związku Studentów Polskich. Dnia 18 XI 1965 r. kuratorem Koła po prof. W. Kóćce został doc., a później prof. Jan Żak. Na pierwszego przewodniczącego Koła wybrano Michała Kobusiewicza (1 III 1958 - 15 X 1958 r.); następnymi byli: Lech Krzyżaniak (15 X 1958 - 1 X 1959 - 5 IX 1960 - 10 II 1961), Jan Martuszeński (10 II 1961 - 26 IX 1962), Halina Malinowska-Martuszeńska (26 IX 1962 - 14 V 1962), Bożena Danielczyk-Dzieduszycka (14 V 1963 - 6 X 1965 r.), Andrzej Prinke (6 X 1965 - 9 X 1968 - 29 X 1969), Aleksander Koško (29 X 1969 - 16 X 1970), Mirosława Grabska (16 X 1970 - 4 II 1971), Bogusław Wierzbicki (4 II 1971 - 8 V 1972), Ewa Bogucka-Prinke (8 V 1972 - 9 III 1973), Jolanta Dębowska (9 III 1973 - 4 XI 1975) i ostatnio Andrzej Weber (od 4 XI 1975). W tej „ostatniej” fazie Koło, nawiązując przede wszystkim do tradycji czasów fazy piątej, działalność tę jednak znacznie poszerzyło w zakresie organizacyjnym w skali polskiej i międzynarodowej oraz zacieśnienia współpracy z Katedrą, a też i z innymi archeologicznymi instytucjami poznańskimi, partycypując w realizacji ich planów badawczych. W zakresie naukowo-organizacyjnym Koło zwoływało sesje i zjazdy z udziałem przedstawicieli kół z innych ośrodków uniwersyteckich, krajowych i zagranicznych (głównie z Czechosłowacji, Węgier i NRD). Za szczególne osiągnięcie w tym zakresie uznać należy zwołanie Ogólnopolskiego Zjazdu Kół Naukowych Archeologów z okazji 35-lecia istnienia Koła (9 - 11 III 1962 r.)³⁵, na którym powołano Komitet Koordynacyjny Kół Naukowych Archeologów (10 III 1962), zorganizowanie sesji w związku z 50-letnią rocznicą powstania UAM i Katedry Archeologii UAM³⁶, 5 - 7 XII 1969 r. (obydwóch w Poznaniu) oraz aktywny udział w Zjeździe Studenckich Kół Naukowych w Poznaniu w 1960 r.³⁷ Koło brało żywy udział również we wszystkich zjazdach i sympozjach krajowych oraz międzynarodowych (Brno) organizowanych przez inne koła, przy czym referenci naszego Koła

³⁴ Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za rok akademicki 1957/1958, Poznań 1960, s. 263; informacja doc. dra hab. M. Kobusiewicza (1977 r.).

³⁵ ZOW, XXVIII, 1962, s. 255 - 257 (M. Kobusiewicz).

³⁶ ZOW, XXXVI, 1970, s. 282 (M. Grabska).

³⁷ M. Kobusiewicz, *Zjazd Studenckich Kół Naukowych w Poznaniu*, ZOW, XXVI, 1960, s. 165.

często otrzymywali nagrody I i II stopnia (Poznań, Warszawa, Kraków, Łódź). Organizowało także wycieczki do zbiorów muzealnych i skansenów w Polsce celem samokształcenia i zebrania materiałów archeologicznych. Nie mniejsze były też sukcesy Koła na gruncie naukowym, w szczególności w zakresie badań terenowych. Wymienić tutaj należałoby przede wszystkim prace terenowe w ramach tzw. obozów, mianowicie w Radaczu pod Szczecinkiem (1961 r.)³⁸, w Wałczu (1962) oraz w Bninie-Kórniku koło Poznania (1968 r.)³⁹. Sporadycznie prowadzono też badania na cmentarzyskach (Mrowino k. Poznań, Cerekwica k. Szamotuł, Nadziejewo k. Środy) i weryfikację grodów wielkopolskich. [Szczególne jednak znaczenie dla poznania pradziejów i średniowiecza północno-zachodniej Polski miały wiosenne i jesienne badania powierzchniowe prowadzone przez Koło samodzielnie lub w charakterze udziału jego członków w pracach Katedry lub innych instytucji poznańskich; żadne badania tego typu prowadzone na ziemiach nadwarciańskich i na Pomorzu nie obyły się bez udziału członków Koła. To samo rzecz można o badaniach wykopaliskowych, prowadzonych w sezonach letnich. Wyżej wspomniano o partycypowaniu członków Koła w realizacji planów badawczych instytucji poznańskich. Odnieść je można nie tylko do badań terenowych, lecz i gabinetowych. Nasilenie współpracy w tym zakresie datuje się od 1970 r. i pozostaje w związku z pracami magisterskimi członków Koła. Dzięki tej współpracy zostało opublikowane bądź przygotowane do druku lub też znajduje się na warsztacie kilkanaście monografii źródłowych stanowisk archeologicznych z Pomorza Środkowego, Wielkopolski i Kujaw. Obok powyżej scharakteryzowanej szkieletowo działalności organizacyjnej nie sposób pominąć innych akcji Koła: popularyzatorskiej i samokształceniowej. Pierwsza przejawiała się w organizowaniu wystaw czasowych, wygłaszaniu prelekcji w szkołach podstawowych i średnich, w klubach studenckich i robotniczych oraz w towarzystwach regionalnych. Druga natomiast egzemplifikowała się w wygłaszaniu referatów na zebraniach Koła bądź przez prelegentów-studentów z końcowych lat studiów i absolwentów, bądź przez pracowników nauki z poznańskiego, warszawskiego i szczecińskiego środowiska archeologicznego oraz prelegentów zagranicznych (Czechosłowacja, Francja, NRD).

W nowe przeto 50-lecie nasze Koło wkracza z pokaźnymi osiągnięciami naukowymi. Stanowią one integralną część dorobku naukowego archeologów nadwarciańskich i pomorskich. Korzystając z doświadczeń i dotychczasowych sukcesów, w nowym półwieczu Koło winno wznieść swą działalność na wyższy etap przez znaczniejsze zaangażowanie wszystkich swych członków w pracę naukową i wzrost jej efektywności.

Optymizmem napawa zjawisko zainteresowań i pracy naukowej naszej młodzieży akademickiej. Świadczy ono wymownie o tym, że nasi młodzi archeo-

³⁸ J. Oleczak, *Badania archeologiczne w Radaczu, pow. Szczecinek*, ZOW, XXVIII, 1962, s. 188 - 190.

³⁹ E. Krause, *Grodzisko stożkowate w Bninie koło Śremu*, w: *Materiały do studiów nad osadnictwem bnińskim*, Warszawa—Poznań 1976, s. 4.

logowie traktują swój przyszły zawód bardzo poważnie, że dążą do pogłębienia swej wiedzy nie tylko w ramach formalnych studiów, lecz poza ich obrębem i to w wielu aspektach pracy naukowej. Tego, że Koło było dobrą kuźnią pracy naukowej dowodzi fakt, iż jego prezesi i aktywniejsi członkowie stali się poważnymi pracownikami nauki, mianowicie: 7 z nich zostało profesorami⁴⁰ (w tym 4 zwyczajnymi), 13 — docentami, a 14 doktorami (z których trzech zajmuje kierownicze stanowiska w naszym muzealnictwie). Jeden zaś z nich, prof. dr W. Hensel w 1977 r. obchodził jubileusz swej pracy naukowej i osiągnął godność członka rzeczywistego PAN⁴¹.

PRÉCIS DE L'HISTOIRE DU CERCLE SCIENTIFIQUE DES ETUDIANTS EN
ARCHÉOLOGIE DE L'UNIVERSITÉ DE POZNAŃ (1926 - 1976)

par

JAN ŻAK (Poznań)

Résumé

Dans l'histoire cinquanteaire de l'existence du Cercle Scientifique des Etudiants en Archéologie de l'Université d'Adam Mickiewicz de Poznań on peut distinguer deux périodes et dans chacune d'elles trois phases.

La première — c'est la période d'avant la deuxième guerre mondiale entre 1926 et 1945. On y différencie trois phases: 1) l'activité du Cercle Académique de l'Association Polonaise de Préhistoriens, 2) le fonctionnement du Cercle Scientifique des Etudiants en Préhistoire, 3) le temps de la dispersion du cercle: cessation de l'activité du Cercle causée par la deuxième guerre mondiale.

⁴⁰ Według dat nominacji: K. Jażdżewski — Łódź, W. Hensel — Poznań/Warszawa, Z. A. Rajewski — Warszawa (†), W. Kóčka — Poznań (†), W. Szafranski — Warszawa, J. Żak — Poznań, L. Leciejewicz — Wrocław.

⁴¹ Artykuł niniejszy został wygłoszony jako referat wstępny na V Międzynarodowej Sesji Studentów Archeologii w Złotowie, woj. pilskie 25 IV 1977 r. Sesja ta, zwołana dla uczczenia 50-lecia Koła Studentów Archeologii UAM, odbyła się w dniach 24 - 28 IV 1977 r. Zorganizowało ją Koło Studentów Archeologii UAM przy współudziale Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego oraz Muzeum Okręgowego im. Stanisława Staszica w Pile, pod patronatem prorektora UAM prof. dr. hab. L. Obuchowicza, wojewody pilskiego mgra Andrzeja Śliwińskiego i wicewojewody mgra M. Lepczyńskiego oraz Rady Uczelnianej Socjalistycznego Związku Studentów Polskich. Głównym organizatorem sesji był przew. Komitetu Organizacyjnego Andrzej Kokowski oraz przew. Koła Andrzej Weber. Problematyką wiodącą sesji był „Obrządek pogrzebowy w pradziejach i u współczesnych ludów pierwotnych”. W sesji wzięli udział pracownicy nauki, m. in.: prof. dr. hab. W. Hensel, doc. dr. hab. K. Olejnik (prodziekan Wydziału Historycznego UAM), dyr. dr W. Blaszczyk, dr S. Jasnosz, doc. dr. hab. M. Kobusiewicz, doc. dr. hab. L. Krzyżaniak, prof. dr. hab. J. Żak (kurator Koła) oraz studenci archeologii prądziejowej, wczesnośredniowiecznej, śródziemnomorskiej i etnografii uniwersytetów krajowych (Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Warszawa, Wrocław) i zagranicznych (Budapeszt, Brno, Bratysława, Praga, Halle, Oslo).

